

Aan: de gemeenteraad

Vergadering: 06 oktober 2014

Onderwerp: Beleidsplan en verordening Wmo 2015

Agendapunt:

STATUS RAADSVORSTEL

- Besluit;
- Commissie en Raad;
- Advies om in te stemmen met het beleidsplan 'Samenredzaamheid 2015-2018' en bijbehorende verordening 'Wmo gemeente Beesel 2015'.

1. Aanleiding

Het rijk decentraliseert met ingang van 1 januari 2015 meerdere onderdelen vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de gemeenten. De Wmo breidt hierdoor uit met taken als begeleiding, kortdurend verblijf, beschermd wonen en opvang, cliëntondersteuning en (financiële) vormen van tegemoetkoming aan kwetsbare inwoners. Met het beleidsplan 'Samenredzaamheid' en bijbehorende verordening geven wij vorm aan deze decentralisatie binnen de gemeente Beesel.

2. Uitgangssituatie en doelstelling

Uitgangssituatie

- De decentralisatie van AWBZ-taken naar de gemeente vindt plaats per 1 januari 2015;
- Deze overgang van taken gaan gepaard met een taakstellende bezuiniging van gemiddeld 25%;
- De nieuwe wet - Wmo 2015 - biedt gemeenten veel beleidsvrijheid binnen dit beleidsterrein (zelfredzaamheid, participatie, langer zelfstandig thuis wonen);
- Om de rechtspositie van inwoners te waarborgen, kent de Wmo 2015 ook wettelijke verplichtingen;
- Onze gemeente bereidt de decentralisatie AWBZ naar Wmo voor in nauwe samenwerking met gemeenten in de regio Noord-Limburg, zorgverzekeraar VGZ, (zorg)aanbieders en betrokkenen uit de lokale gemeenschap;
- De decentralisatie van taken is tegelijkertijd een aangewezen moment om de transformatie onder de aandacht te brengen: van een verzorgingsstaat naar een vitale gemeenschap;
- De Wmo 2015 gaat uit van het individu: de inwoner moet kunnen rekenen op een maatwerkoplossing, maar heeft bij het realiseren van die oplossing - samen met zijn of haar netwerk - ook een grote eigen verantwoordelijkheid;
- Continuering van zorg en kwaliteit is het regionale uitgangspunt, vandaar dat op onderdelen voor voortzetting van bestaand beleid is gekozen en de komende jaren worden gebruikt om met maatschappelijke partners het beleid verder vorm te geven.

Doelstelling

Het rijk verplicht gemeenten om voor de Wmo 2015 een beleidsplan en verordening op te stellen. Door beide documenten door de gemeenteraad vast te laten stellen, voldoen wij aan deze wettelijke verplichting. Voor onze gemeente geldt daarbij, dat het beleidsplan 'Samenredzaamheid 2015-2018' een aanvulling en actualisering is van het vorig jaar vastgesteld Wmo-beleidsplan. In dit beleidsplan was al voorgesorteerd op de nieuwe Wmo.

3. Rol gemeente en visie en strategie participatie

Naast een transitie gaat het bij de nieuwe Wmo ook om een transformatie. Een transformatie naar een meer vitale gemeenschap. De gemeente neemt geen dominante rol in, maar neemt een rol als regisseur op zich. Centraal binnen de Wmo staat de inwoner en diens sociale netwerk. De persoonlijke situatie van iedere inwoner is het vertrekpunt, als de inwoner een hulpvraag heeft. Van inwoners wordt naar de toekomst ook een meer actieve rol verwacht bij het zorgen en ondersteunen van elkaar. Bij het opstellen van het beleidsplan en de verordening is voortgebouwd op het beleidsplan 'We doen het gewoon samen', dat vorig jaar na een intensief proces met onze inwoners en overige belanghebbenden is opgesteld. Vanwege de tijdsdruk waarmee deze decentralisatie gepaard gaat, heeft afstemming nu vooral plaatsgevonden met regiogemeenten, zorgverzekeraar, zorgaanbieders en de Wmo-adviescommissie.

4. Toelichting

Beleidsplan 'Samenredzaamheid 2015-2018'

Achtergrond bij de decentralisatie

De decentralisatie van AWBZ-taken naar de Wmo staat al langere tijd gepland. Het is een vervolg op eerdere decentralisaties (2007 en 2010), waarmee het rijk steeds meer zorg- en ondersteuningstaken bij de lokale overheid legt. De overheveling van taken naar de gemeente is onderdeel van een grotere decentralisatie, waarbij ook taken vanuit de AWBZ naar de zorgverzekeraars gaan. Op die manier wil het rijk de langdurige zorg hervormen: kwalitatief versterken, toegankelijker maken en financieel beheersbaar houden. Het achterliggende idee is, dat gemeenten beter in staat zijn om maatwerk te leveren voor inwoners, simpelweg omdat de gemeente dichter bij haar inwoners staat dan de landelijke overheid. Dit argument gebruikt het rijk dan ook om een financiële taakstelling van gemiddeld 25% op de bestaande budgetten door te voeren. Met andere woorden, gemeenten zijn verplicht om de zorg- en ondersteuningstaken op een vernieuwende manier vorm te geven. Essentieel onderdeel daarbij, is dat de Kantelingsgedachte binnen de Wmo 2015 verder vorm krijgt. Hiermee verstaan we de nadruk, die wordt gelegd op de mogelijkheden van de inwoner, de hulp vanuit het sociale netwerk en de ontwikkeling van algemene voorzieningen.

Reeds vastgesteld beleid

Ter voorbereiding op de decentralisatie(s) zijn binnen onze gemeente al meerdere documenten door de gemeenteraad vastgesteld. Het gaat om brede kader in de kadernota decentralisaties (september 2012) en de algemene uitgangspunten op het gebied van de langdurige zorg in de kadernota AWBZ (april 2013). Uit het meest recente bestuurskrachtonderzoek kwam bovendien de opdracht om een nieuw Wmo-beleidsplan op te stellen. Dat plan - 'We doen het gewoon samen' - is in het najaar van 2013 na een intensief participatietraject met inwoners en maatschappelijke partners vastgesteld. Omdat de contouren van de Wmo 2015 ten tijde van het opstellen van het Wmo-beleidsplan bekend waren, is bij dat plan zo veel mogelijk voorgesorteerd op de nieuwe Wmo. Nu de definitieve wet is aangenomen, vindt in 'Samenredzaamheid 2015-2018' een nadere uitwerking plaats. Dit beleidsplan kan dan ook als actualisering en op plaatsen als toevoeging gezien worden op dit eerder vastgestelde beleid.

Gegevensoverdracht

Gemeenten hebben lange tijd moeten wachten op concrete gegevens van het rijk: zowel inhoudelijk over het aantal inwoners en de zorgvraag van inwoners als financiële overzichten. Eind mei hebben gemeenten in de meicirculaire inzicht gekregen in de budgetten van het sociale domein. In het beleidsplan staat een overzicht weergegeven van de bestaande en nieuwe Wmo budgetten. Hierbij dienen twee opmerkingen te worden gemaakt. Allereerst is er geen aparte post opgenomen voor de uitvoering (ambtelijke inzet) van het beleid. Deze kosten moeten (ook) nog worden bekostigd uit het budget deelfonds sociaal domein. Daarnaast ontwikkelt het rijk in samenwerking met gemeenten een nieuwe verdeelsleutel voor de Wmo-budgetten. Het landelijke macrobudget wordt aan de hand van deze verdeelsleutel verdeeld over de afzonderlijke gemeenten. De nieuwe verdeelsleutel gaat in per 1 januari 2016. De meerjarig opgenomen bedragen zijn daarom onder voorbehoud.

Medio juli heeft de gemeente voor het eerst cliëntgebonden gegevens ontvangen. Onder cliëntgebonden gegevens verstaan we de namen en zorgvraag van inwoners, die nu AWBZ-zorg ontvangen en straks onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid komen te vallen. De komende maanden ontvangen gemeenten nog enkele actualisaties. Voor onze gemeente gaat het om bijna 200 inwoners, waarvan ongeveer de helft al bekend is binnen de bestaande Wmo. In totaliteit ontvangen met ingang van 1 januari 2015 ruim 900 inwoners zorg en/of ondersteuning vanuit de Wmo. Een nadere toelichting op de inhoudelijke en financiële gegevens is opgenomen in 'Samenredzaamheid 2015-2018'.

Verordening 'Wmo gemeente Beesel 2015'

Compensatieverplichting van de gemeente

Met de komst van de nieuwe wet moeten ook de gemeentelijke verordening en beleidsregels over de uitvoering worden herzien. Aanpassing is noodzakelijk om aan de gewijzigde wettelijke verplichtingen te voldoen. De belangrijkste wijziging betreft het vervallen van de 9 prestatievelden en de resultaatverplichtingen. In de nieuwe wet zijn gemeenten verplicht om een maatwerkvoorziening te verstrekken om de inwoner te ondersteunen bij:

- beperkingen, chronische psychische of psychosociale problemen, als gevolg waarvan de cliënt niet voldoende in staat is tot zelfredzaamheid of participatie;
- problemen bij het zich handhaven in de samenleving van de cliënt met psychische of psychosociale problemen en de cliënt die de thuissituatie heeft verlaten, al dan niet in verband met risico's voor zijn veiligheid als gevolg van huiselijk geweld.

Inhoud van de verordening

De wettekst schrijft voor welke onderdelen moeten zijn opgenomen in de verordening. Bijgaande verordening bevat naast enkele optionele onderdelen de volgende verplichte onderdelen:

- criteria en wijze vaststelling maatwerkvoorziening;
- wijze vaststelling hoogte persoonsgebonden budget (pgb);
- eisen aan kwaliteit van voorzieningen;
- regeling voor afhandeling klachten;
- regeling voor medezeggenschap over genomen besluiten;
- wijze waarop inwoners worden betrokken bij de uitvoering van de wet;
- regels voor bestrijding van ten onrechte ontvangen maatwerkvoorzieningen of pgb, alsmede misbruik of oneigenlijk gebruik;
- wijze waarop de gemeente zorg draagt voor een blijk van waardering.

Totstandkoming

De verordening is gebaseerd op de modelverordening Wmo, die is opgesteld door Schulink. Er heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de regiogemeenten in de werkgroep verordening. Omdat we het belangrijk vinden dat de verordening goed uitvoerbaar is, is er daarnaast intensief afstemming geweest met onze wmo-consulenten. De verdere uitwerking van de verordening vindt plaats in het Besluit nadere regels. De bevoegdheid om het Besluit nadere regels vast te stellen ligt bij het college.

Advies Wmo-adviescommissie

Met de Wmo-adviescommissie heeft op 10 juli jongstleden een overleg plaatsgevonden, waarin de uitgangspunten in conceptvorm met de commissie zijn besproken. De Wmo-adviescommissie herkent zich in de definitieve uitwerking. Als gevolg van vakanties en privéomstandigheden van leden van de Wmo-adviescommissie was er bij het gepland overleg eind augustus echter geen gekwantificeerde meerderheid aanwezig. In onderling overleg is besloten, dat de Wmo-adviescommissie haar advies uitstelt tot uiterlijk 9 september 2014. De raads- en commissieleden ontvangen ivoor de behandeling dit raadsvoorstel in de commissievergadering van 11 september 2014 het (definitieve) advies van de Wmo-adviescommissie.

a. Financieel

In de begroting 2015-2018 hebben we voor de decentralisatie van de Wmo voor de nieuwe taken de onderstaande ramingen opgenomen:

	2015	2016	2017	2018
Baten deelfonds sociaal domein decentralisatie WMO	2.663.434	2.790.642	2.713.113	2.705.586
Lasten sociaal domein decentralisatie WMO	2.462.434	2.589.642	2.512.113	2.504.586

Op basis van onze ervaringen (onder andere in pilots) en een analyse van de budgetten denken we een besparing van € 201.000 te kunnen realiseren op de onderdelen (groeps)begeleiding, mantelzorg, toegang en financiële tegemoetkoming zelfredzaamheid en participatie. Door deze besparingen door te voeren, ontstaat financiële ruimte voor de interne uitvoeringskosten bestaande uit formatie, automatisering en ad hoc kosten. In de begroting 2015-2018 zijn hiervoor de volgende bedragen opgenomen. Onderstaande tabel geeft zicht op de totale interne uitvoeringskosten, dat wil zeggen van de drie decentralisaties samen.

	2015	2016	2017	2018
Lasten interne uitvoeringskosten	360.000	500.000	500.000	500.000

b. Juridisch

In de Wmo-wetstekst staan de nodige verplichtingen voor gemeenten opgenomen, zodat de positie van de inwoner is geborgd (onafhankelijke ondersteuning, bezwaar en beroep, overgangsrecht). De gemeenten zijn ook juridisch verplicht om met verschillende partners samen te werken. Op veel punten heeft de gemeente echter beleidsvrijheid, zodat wij de Wmo naar eigen inzicht kunnen inrichten. Al deze punten zijn verwerkt in het Wmo-beleidsplan en uitgewerkt in de bijbehorende verordening.

c. Risico's

- De drie decentralisaties samen vormen de grootste verandering binnen de lokale overheid tot nu toe. De decentralisaties gaan echter ook gepaard met een taakstellende bezuiniging. Op het gebied van de Wmo wordt de gemeente geconfronteerd met een besparing van gemiddeld 25%. Deze financiële besparing vormt tegelijkertijd het grootste risico voor gemeenten. Zeker in het eerste jaar waarin gemeente de lopende verplichtingen dienen over te nemen, tenminste totdat de herindicaties hebben plaatsgevonden en mits inwoners instemmen met het nieuwe aanbod vanuit de gemeente. Doen zij dat niet, dan vindt verandering van het arrangement pas op 1 januari 2016 plaats.
- Een tweede risico is het ontstaan van incidenten. Als gemeente hebben we de taak om binnen de Wmo ondersteuning te bieden aan ruim 900 inwoners. Hoewel de gemeente met inwoners en betrokken organisaties werkt aan een zo passend mogelijk aanbod per hulpvrager, bestaat de kans dat een inwoner niet tevreden is of met problemen wordt geconfronteerd (incidenten).

Tot slot loopt naast het decentralisatieproces (transitie), het proces van de transformatie. We werken aan een vitale gemeenschap, waarin inwoners naar elkaar omkijken en bereid zijn ondersteuning te bieden. Zowel het bieden van passende ondersteuning als de financiële beheersbaarheid is (mede) afhankelijk van de mate, waarin inwoners die taken op zich gaan nemen.

5. Toekomstvisie

Levende gemeenschap
Ideale en onderscheidende samenleving
Duurzame woon- en werkgemeente
Gemeente samen met inwoners
Samenwerkende gemeente

6. Voorstel

U wordt geadviseerd om het beleidsplan 'Samenredzaamheid 2015-2018' en de bijbehorende verordening 'Wmo gemeente Beesel 2015' vast te stellen.

Reuver, 26 augustus 2014

Burgemeester en wethouders van Beesel,

secretaris,
R.R.M. Halfman

burgemeester,
P. Dassen-Housen

Aldus vastgesteld door de raad van Beesel in zijn openbare vergadering van 6 oktober 2014

griffier,
E. Apeldoorn-Feijts

voorzitter,
P. Dassen-Housen

Meegezonden:

Bijlage 1: beleidsplan Samenredzaamheid (AWBZ naar Wmo)
Bijlage 2: verordening Wmo gemeente Beesel 2015